

laudari]. Ergo plane licet fides [*Ms. Tolet.*, fœdus] et A talis ordinetur qui non debet, aut non sit qui sacra te, et omnia tua pulchra conspexi, et memet in mysteria celebret vel ministrat.

Unde precor per gratiam Dei, quæ in te exuberat, ut non respuas deprecantem; sed libenter doceas quæ me fateor ignorare. Compellimur enim necessitate facere quod doceas [*Ms. Tolet.*, dicis non fieri]. Peritus enim dum non reperitur qui ad officium sacerdotale veniat, quid fiendum est, nisi ut imperitus, ut ego sum, ordinetur? Jubes ut non ordinetur imperitus. Sed portractet prudentia tua, ne forte ad peritiam [*Ms. Tolet.*, non] sufficiat ei scire Jesum Christum, et hunc crucifixum: si autem non sufficit, nemo erit in hoc libro [*Ms. Tolet.*, loco], qui peritus esse dicatur; nemo erit utique sacerdos, si nisi peritus esse non debet. Bigamis enim aperta fronte resistimus, ne sacramentum utique corrumpatur. Quid si unius uxoris vir ante uxorem, mulierem tetigerit? Quid si uxorem non habuerit, et tamen sine mulieris tactu non fuerit? Consulare nos stylo tuo, ut non puniamur nec nostro, nec alieno peccato. Valde enim metuimus, ne per necessitatem ea faciamus quæ non debemus. Ecce obediendum est præceptis tuis, ut talis fiat, qualis [*Ms. Tolet.*, qualem], apostolica docet auctoritas: et non reperitur qualis quæritur; cessabit ergo fides quæ constat ex auditu, cessabit baptismus, si non fuerit qui baptizet. Cessabunt illa sacrosancta mysteria, quæ per sacerdotes fiunt et ministros. In utroque periculum manet; aut

Ante paucos annos Leander episcopus Spalensis remeans de urbe regia, vidit nos præteriens, qui dixit nobis habere [*Ms. Tolet.*, se] homilias a vestra Beatitudine editas de libro sancti Job. Et quia festivans pertransiit, minime eas potentibus nobis ostendit. Postea vero scripsisti ei de trina tinctione; in qua epistola memoras displicuisse vobis illud opus, sed hoc salubriori consilio statuisse ut in librorum ductu [*Ms. Tolet.*, ductus] eas transponeres. Habemus sane libellos sex sancti Hilarii episcopi Pietaviensis, quos de Græco Origenis in Latinum vertit: sed non omnia secundum ordinem libri sancti Job exposuit. Et satis miror hominem doctissimum et sanctum, ut de stellis nœnias Origenis transferret. Mihi, sanctissime Pater, nullo pacto suaderi potest, ut credam astra cœli spiritus [*Ms. Tolet.*, habere] rationales, quæ neque cum angelis, neque cum hominibus facta esse Scriptura sancta declarat. Dignetur ergo Beatitudo vestra opus ipsum de libro sancti Job; sed et alios libros morales, quos fecisse te memoras in hoc libro Regularum, exiguitati [*Ms. Tolet.*, nostræ] transmittere. Tui enim sumus, tua legere delectamur. Optabile namque est mihi et præclarum, sicut tuus Gregorius ait, usque ad ultimam discere senectutem. Incolumem coronam vestram ad erudiendam Ecclesiam suam sancta Trinitas Deus conservare dignetur, sicut optamus, beatissime Pater [*Ms. Tolet.*, Papa].

LICINIANI

EPISTOLA II, AD EPIPHANIAM DIACONUM,

IN QUA OSTENDITUR ANGELOS ET ANIMAS RATIONALES ESSE SPIRITUS, SIVE TOTIUS CORPORIS EXPERTES.

(Ex ms. Ecclesie Toletanæ.)

Domino sancto fratri Epiphania diacono, Licin- C nianus et Severus exigui.

Lectis litteris tuis, frater charissime, grandi sumus admiratione permoti, eo quod quemdam virum in tanto sacerdotali culmine constitutum, cujus nomen ob reverentiam ejus dicere notuimus, sentire dicas creaturarum nihil esse quod spiritali nomine censeatur, omnemque naturam quæ non est quod Deus est, corporali modo tantum finire; et excepto Trinitate Deo, non solum irrationalium spiritus jumentorum, ferarum, vel avium, vel reliquorum, in quibus est secundum Scripturas spiritus vitæ, verum etiam rationalium spiritus angelorum vel hominum, non debere dici spiritus, sed corpora, tanquam homines non jam ex spiritu et corpore, sed ex duobus subsistant corporibus, et angeli tantummodo corporei esse credantur. Hoc etiam in præjudicio animarum adducens, quod si locales forent, perfectio et corporales forent.

Unde subito præventus, nonnulla testimonia Scripturarum contra hoc opposuisse scriptis tuis inserta

cognovimus, quod quanto congruenter responderis, omnis qui Scripturas sanctas legere et credere studeat, intelligit. Addis etiam, ut tibi libros beati Augustini, sed et cæterorum qui de hac re definiunt, quantescunque habere videmur, ad convincendum virum, qui responsionibus tuis nullatenus assentire dignatur, transmittere debuimus: vel certe nobis si aliquid divinitus fuerit inspiratum, ut scribamur hortaris. Unde sciat sanctitas vestra, si otium nostrum non perturbaret temporis qualitas, et liceret ut libros eosdem, quos memoras, haberemus in promptu, voluntati tuæ voluisse parere. Sed quia non possumus quod volumus, id saltem volumus quod possumus: et tibi non quæ nos ipsi voluntatem sequentes nostram definire potuerimus, quodque D [videtur legendum, sed quod] in memoriam nostram ex seniorum nostrorum definitionibus colligentes coacervavimus, scribere profecto curabimus.

Sed nunc jam videamus quid de angelis Psalmodigraphus dicat: Qui fecit (inquit) angelos suos spiritus,

et ministros suos flammam ignis. Advertat igitur qui dicit angelos corporeos esse, quia dixit: *Qui facit Angelos suos spiritus, non corpora.* Angelus enim Græce, Latine nuntius dicitur, id est, qui facit spiritus suos nuntios. Propterea et apostolus Paulus ad Hebræos ait: *Nonne omnes sunt administratores spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis?* In angelo enim nomen officii intelligit, in spiritu scilicet nomen naturæ. Similiter etiam in Actis apostolorum Lucas de Philippo refert quod angelus sit ei locutus, ut descenderet in occursum Æthiopi eunucho; et post paululum dicit, prætermissio nomine angeli: *Dixit autem spiritus Philippo: Accede, et adijunge te ad currum istum.* Videat profecto quem superius dixerat angelum, postea spiritum nuncupari.

Sed et de angelis malis, quamvis de societate bonorum angelorum desciverint, tamen quia unius sunt naturæ, sancta Scriptura multis locis non eos corpora, sed spiritus esse refert. Paulus apostolus ait: *Quod non sit nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum: contra spiritualia nequitiæ in caelestibus.* Si igitur corpora essent, non spiritus, non dixisset: *contra spiritualia nequitiæ*; sed, contra corporalia nequitiæ. Et Dominus in Evangelio, *Cum spiritus (inquit) immundus exierit ab homine, ambulat per loca inaquosa, quærens requiem, et non inveniet, et deinde vadet et assuet septem spiritus nequiores eo.* Et in Regnorum libris scribitur: *Egrediar (inquit) et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum ejus.* Et alibi: *Spiritus fornicationis deceptit eos.* Et habet non solum angelos bonos, verum etiam angelos malos spiritus nuncupari.

Et quia multa, de thesauro Scripturarum propter brevitatem sermonis pauca inde decerpentes, præmittimus, ne fastidium scilicet legentibus generemus, ipse qui angelos spiritus non esse credit, saltem unius testimonii paupertate lætetur. Proferat si uspiam Scripturarum reperiri potuerit angelos non debere spiritus appellari. Verumtamen quia hoc invenire nullatenus poterit, credat multifarie multisque modis dici spiritus. Dicitur spiritus Deus, quod est tota Trinitas, secundum quod legitur in Evangelio Joannis: *Cum Deus spiritus est.* Dicitur et Spiritus Deus, qui est tertia in Trinitate persona, qui proprie appellatur *Spiritus sanctus*, dicente Apostolo: *Ubi autem spiritus Domini, ibi libertas.* Et iterum: *Si quis autem spiritum Christi non habet, hic non est ejus.* Dicitur et spiritus angelus: *Qui facit (inquit) angelos suas spiritus.* Unde jam superius testimonia redhibuimus.

Dicitur et spiritus anima hominis secundum illud Genesis: *Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ, et inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ, et factus est homo in animam viventem.* Et Salomon ait: *Quis scit si spiritus Domini ascendit sursum?*

Dicitur et spiritus meus, quæ est veluti oculus animæ; id est intellectus, unde cuncta intelligibilia

intelligit, vel ratiocinatur, secundum quod dicit Apostolus: *Testis est enim mihi Deus, cui servio in spiritu meo.* Quem dixit hic spiritum, alibi mentem appellat, dicendo: *Ego autem mente servio legi Dei.* Et iterum: *Nos autem (inquit) sumus circumcisio, qui spiritu Deo servimus.*

Dicitur et spiritus vis quedam animæ mente inferior, ubi cunctas imaginatur similitudines corporum, secundum illud Apostoli: *Orabo spiritu, orabo et mente.*

Dicitur et spiritus omnium animalium irrationalium, secundum illud Genesis: *Universaque (inquit) jumenta in genus suum, et omne quod movetur in terra in genere suo, cunctumque volatile secundum genus suum, universæ aves, omnesque volucres ingressæ sunt ad Noe in arcam, bina et bina, ex omni carne in qua erat spiritus vitæ.* Et paulo post: *Consumpta est omnis caro quæ movebatur super terram, volucrum, animalium, bestiarum, omniumque reptilium quæ reptant super terram; universi homines, et cuncta in quibus spiraculum vitæ est, in terra mortua sunt.*

Videat igitur qui nullam creaturam dicit esse spiritum, quantis testimoniis sacrarum Scripturarum convincatur; et desinat dicere præter Trinitatem Domini, omne quod esse potest, corpus esse. Omne videlicet corpus, et altum et latum, et longum est, juveniat et dicat utrum tripedalis an quadrupedalis sit anima hominis vel spiritus angeli, dicat etiam ex quo elemento habeat substantiam: exceptis quatuor elementis, terra scilicet, et aqua, aere, vel igne, unde alia compacta sunt corpora, dicat quintum aliquod elementum unde angelo vel animæ substantiam det. Sed quia invenire non potest, fortassis quia in elemento excellentior aer vel ignis est, aerem aut ignem allegat naturam animæ esse hominis, vel spiritum angeli, et non pudet ut credatur inde esse animam hominis, aut spiritum angeli, unde est corpus pecoris vel hominis. Omne igitur corpus quod vivit, ex quatuor elementis subsistit: corpus enim proprie pertinet ad terram, humor ad aquam, aer ad pulmones, quem accipiunt et reddunt tanquam folles, ignis ad oculos.

Nec moveat quod diximus, omne corpus quod vivit, cum et arbores vivant et oculos non habeant, nec unde aerem accipiant et reddant. Certum est scilicet quod ista non habeant; verumtamen et ipsæ ex quatuor elementis constare videntur. Quacumque sit proceritas arboris, nisi fixa radicibus continetur a terra, arbor esse non potest, et nisi aqua ab aere attracta per medullas arboris usque ad summitatem fuerit perducta, vivere nullatenus potest; et nisi aer ab igne fuerit calefactus, aquam levare non potest. Denique ideo autumnii frigore lapsa cadunt folia, quia aer non sicut verno aut æstivo tempore calefactus tantam vim habet, ut aquam ad superiora arboris elevet, et viriditatem foliis servet; sed paulatim, hiberno tempore succedente, frige factus, aqua ad inferiora descendens, arbor arescit.

Ergo non improbabiliter diximus omne corpus

vivens ex quatuor elementis subsistere. Quocirca **A** absurdum est, et a veritatis regula alienum, ut anima de aliquo elementorum horum credatur subsistere. Si omne peccatum (dicente Apostolo) quodcumque fecerit homo, extra corpus est, anima quæ peccare potest utique corpus non est, sicut Apostolus ipse ait: *Corpore absens, spiritu autem præsens*, iudicet hominem in tanta terrarum longitudine disparatum, procul dubio anima localis non est. Si corpus occidi potest, anima, secundum quod Dominus in Evangelio ait, occidi non potest; profecto anima quæ occidi non potest, corpus non est. Si anima imago Dei est (ipse quippe dicit: *Faciamus hominem ad imaginem nostram et similitudinem nostram*), et fecit Deus hominem ad imaginem suam, et Deus incorporeus est; profecto anima, quæ imago Dei est, corpus non est. Porro si anima corpus est, imago Dei non est. Sed quia verum est imaginem Dei esse animam, et contrarium Scripturæ sanctæ dici non potest, anima corpus non est.

Sed in defensione animarum corporearum illud maxime astruere videtur, quod anima contineatur in loco. Rogamus itaque respondeat a quo loco contineri animam posse. Si a corpore suo, ergo melius est corpus quod continet, quam anima quæ continet corpus. Verumtamen quia melius esse corpus anima absurdum est dicere; ergo non anima continetur a corpore, sed anima continet corpus. Si ab anima regitur, si vivificatur, quanto magis et continetur? Nec enim sic implet corpus quod continet, sicut uter impleri videtur aqua, ut tantum interius sit, non exterius. Tota igitur anima interius est, tota exterius, tanta est in minore corporis parte, quanta in majore. Si enim extrema corporis pars vel digito tangatur, tota sentit. Et cum sensus corporis quinario numero dispersiti sint, illa dispersita non est in sensibus: tota itaque videt, tota audit; tota odorat, tota tangit, tota gustat: et cum corpus movet ipsa per locum, non movetur ipsa in loco.

Quocirca valde veraciter tres intelliguntur motiones naturarum: una Dei, quæ nec in tempore est, nec in loco: alia spiritus rationalis, quæ tantum in tempore est. Sed forsitan respondebit: Ut quid requiritur a me quanta anima magnitudine extendatur, cum veraciter pateat, extra corpus suum esse non posse, et secundum magnitudinem corporis animam **D** quantitate finiri? Ergo si juxta quantitatem corporis quantitas est animæ, tanto quisque debeat esse sapientior, quanto fuerit corpore grandior. At vero cum plerumque cernamus sapientiores esse minores, quam corpore grandiores, non est animæ secundum corporis quantitatem quantitas. Porro autem, si tantam magnitudinem habeat anima, quantam corpus; quomodo in parvum corpus tantas corporum granditates imaginum continet? An non omnes magnitudines civitatum quas novimus, montium, fluminum, cæli et terræ, vel reliquarum specierum animo continemus? Quis etiam locus tam grandis animæ cum tanta spatia locorum continet? Sed quia ipsa corpus non est,

A omnia loca illocaliter continet. Si vas igitur a vase contineatur, illud profecto minus est quod interius, illud majus est quod exterius. Quomodo ergo anima, sicut dicitur parvum corpus, tantas magnitudines corporum continet? Et idcirco rite creditur anima, quantitatem nullam, qualitatem habere ullam, Deum nec quantitatem nec qualitatem habere: quia igitur æqualis Deo non est, qualitatem habere; quia corpus non est, quantitatem non habere.

Cum etiam cogitet, si potest, quid sit in geometriæ disciplina punctum, quid in linea, quæ nullam habet latitudinem, nullam altitudinem, sed solum habet longitudinem; auferat etiam cogitationem ab omnium rerum corporearum, quamvis minutissimarum, usque ad filum aranæ, quod pro modulo suo et latitudinem et altitudinem habere dignoscitur. Et cum intellexerit hanc lineam, quam diximus non esse corpoream, intelligatque rem incorpoream, intelligat corpus non esse; intelligat rem, quæ regi in corpore confirmatur, corpus esse non posse. Apostolus enim ait: *Quos præscivit prædestinavit conformes fieri imaginis Filii ejus*. Intelligat igitur quod Apostolus ait: *Qui adhæret meretrici unum corpus efficitur; qui autem adhæret Domino unus spiritus est*.

Quapropter secundum rectæ fidei catholicæ veritatem, credimus Dominum incorporeum fecisse aliqua incorporea, aliqua corporea, præposuisse in genere corporearum rerum rationalia irrationalibus, intelligibilia non intelligentibus, justa injustis, **C** recta pravis, immortalia mortalibus. In genere igitur rerum corporearum, sensibilia insensibilibus, viventia non viventibus, cælestia terrestribus, masculinum feminino, maxime valentem minus valentiori.

Sed hæc dicimus ostendentes quid habeat ordo naturæ, non quid nostrum asserat commodum. Quis non etiam malit habere panem quam sorices, gemmam quam famulam? et plerumque etiam amplius appenditur equus quam servus, dum scilicet utilitas appenditur, non ordo creantur.

Sed jam vel nunc accipiat, charissime frater, qui te minime audire detractat, sanctum atque egregium prædicatorem antistitem Augustinum: et licet pene in omnibus opusculis suis, ubi eum causa exegit, animam vel angelum instruat incorporeum, verumtamen quia angustia temporis (sicut jam diximus) coarctat, libros ejus nec vobis transmittere, nec nobis legere vacat, pauca etiam quæ nobis ex libris ejus ad incorporalitatem animæ aut angeli astruendam in mentem veniunt, scribere curavimus. In libro igitur qui titulum habet, De summo bono, supra memoratus antistes: « Omnis natura (inquit) aut spiritus aut corpus est; spiritus incommutabilis Deus est, spiritus commutabilis facta natura, sed corpore melior. » In libro etiam de Virginitate sanctæ Mariæ, quem ad Volusianum scripsit: « Si autem (inquit) quidam rationem reddi sibi flagitant, quomodo Deus homini permissus sit, ut una fieret persona Christi; cum

hoc simul fieri oportuerit, quasi rationem ipsi reddant de re quæ quotidie fit, quomodo misceatur anima corpori, ut una persona fiat hominis. Nam sicut in unitate personæ anima utitur corpore, ut homo sit; ita in unitate personæ Deus utitur homine ut Christus sit. » Et post paululum dicit: « Persona hominis mixtura est animæ et corporis; persona autem Christi mixtura est Dei et hominis. » Et post paululum: « Verumtamen duarum incorporearum rerum commistio facilius credi debuit, quam unius incorporeæ et alterius corporeæ. Nam si anima in sua natura non fallitur, incorpoream se esse comprehendit. Multo magis incorporeum est Verbum Dei, ac per hoc Verbi Dei et animæ credibilior debet esse commistio, quam animæ et corporis. Sed in nobis ipsis experimur illud, in Christo credere jubemur: si autem utrumque nobis inexpertum credendum præciperetur, quid horum citius crederemus? Quomodo non fateremur duo incorporea, quam unum incorporeum alterumque corporeum facilius potuisse misceri? » Hæc disputatio vera ratione plenissima magni antistitis incredulos provocans ad fidem ducet: ut scilicet sicut credunt animam incorpoream corpori, ut una persona fiat hominis, potuisse misceri; multo facilius credere debent Verbum Dei incorporeum, incorporeæ animæ potuisse misceri.

In libro etiam de *Origine animæ*, quem ad sanctum Hieronymum presbyterum scripsit, incorpoream quoque esse animam inquit: *et si difficile tardioribus persuaderi potest, mihi tamen fateor esse persuasum.* C Hæc verba beati Augustini ostendunt illos non posse intelligere animæ incorporalitate, qui ingenio pusillo non valent se jungere corporea ab incorporeis rebus: quia scilicet tantum corporis sensibus dediti, nihil esse existimant quod non per sensus corporis percipere meminerint. Scripsit autem idem egregius Doctor librum de quantitate animæ, multis et multiplicibus disputationibus refertum, in quo inter cætera de incorporalitate animæ disputat. « Non enim, ait, ullo modo, aut longa, aut lata, aut quasi valida suspicanda est anima corporea. » Ista sunt, ut mihi videtur, et de consuetudine corporum sic animam quærimus, ideoque bene præcipitur etiam in mysteriis, ut omnia corpora contemnat, universoque huic mundo renuntiet, qui, ut videmus, corporeus est, quisquis se talem reddi desiderat, qualis a Deo factus est, id est similis Deo. Non enim alia salus animæ est, aut renovatio, aut reconciliatio auctori suo.

Claudianus, vir disertissimus, edidit libros de Incorporalitate animæ tres, omni eloquentiæ splendore fulgentes: in quibus inter cætera ingenii sui documenta præclarissima: « Omne, inquit, illocale incorporeum quoque est. Porro vita corporis anima est, et in corpore vivit; et tam vivit anima in parte corporis, quam in toto corpore; tantum ergo vitæ in parte corporis est, quantum in toto corpore, et vita hæc anima est: nec locale est quod tam magnum est

A in toto quam in aliquo, et tam magnum in parvo quam in magno. Non igitur localis est anima. Et quidquid illocale est, corporeum non est. Igitur anima corpus non est. Item ratiocinatur: Anima rationalis est, et substantialiter inest animæ ratiocinari, et ratio incorporalis atque illocalis est: igitur incorporalis est anima. Item voluntas animæ substantia ejus est, et si tota vult anima, tota voluntas est, et voluntas corpus non est. Igitur anima non est corpus. Item memoria illocalis quædam capacitas est, quæ nec multitudine recordabilium distenditur, nec paucitate tenuatur, et incorporabiliter etiam corporalium reminiscitur. Et cum meminit animus, totus meminit, et totus memoria est, qui meminit totus: et memoria corpus non est. Non igitur corpus est animus. Item corpus nec appropinquat Deo, nec recedit a Deo; animus autem et proximat et longinquat illocaliter; igitur animus localis non est. » Et hactenus de incorporalitate animæ disputatum sit.

Videamus deinceps utrum assertio nostra eo quod angelorum natura sit incorporea, aliquo testimonio roboretur. Beatus certe Augustinus, licet in multis opusculis astruat angelos incorpoream esse naturam, veruntamen in libro Trinitatis non solum ex incorporeo, verum etiam ex corporeo, id est ex duplici substantia, eos esse asseverat, ut ex una ad Dei contemplationem non recedant, secundum quod Dominus in Evangelio cum de non condemnandis parvulis ageret: *Quia angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui in cælis est*; ex alia ad aliqua agenda in conspectu hominum veraciter appareant. Sic enim in libro II ejusdem operis: « Assumentes, inquit, angeli corporalem speciem a creatura corporea in usum ministerii sui, sicut cuique opus esset, aut ipsum corpus suum cui non subduntur, sed subditum regunt, in species quas volent accommodatas atque aptas actionibus suis immutantes atque vertentes, secundum attributam sibi a Creatore potentiam. » Item in libro III supra memoratorum librorum: « Non solum malos, inquit, sed nec bonos angelos fas est putari creatores, si, pro subtilitate sui sensus et corporis, semina rerum istarum nobis occultiora noverunt. » Et paulo post: « Quæ in cælis sunt, inquit, non investigamus, quo rerum genere, et corpora angelica secundum propriam dignitatem, et eorum quædam corporalis actio continetur. » Item libro VIII, docens Dominum non esse corpus, nec sicut cogitatur, inquit: « angeli mundi spiritus cælestia corpora inspirantes, atque ad arbitrium quo serviunt Deo mutantes, atque se vertentes, nec si omnes cum sint millia millium in unum collecti unus hant, nec tale aliquid Deus est, nec si eosdem spiritus sine corporibus cogites, quod quidem carnali cogitationi difficillimum est.

Memores, frater, dilectæ sententiæ Domini, quia duorum aut trium hominum testimonium verum sit, labori nostro in arcto tempore providentes, hos duos excellentissimos tractatores, ut facilius credat, in

quantum quivimus ex opusculis eorum memoria re- A Quod si his noluerit assentire, nec plurimum te-
tinere, scripta per vos notescenda mandavimus. stium, si producti fuerint, assentire curabit.

LIGINIANI, CARTHAGINENSIS EPISCOPI,
EPISTOLA III, AD VINCENTIUM EPISCOPUM

EBOSITANÆ INSULÆ.

Contra eos qui credebant epistolas de cælo cecidisse in memoriam sancti Petri Romæ,

(Nunc primum edita ex Ms. Ecclesiæ Toletanæ.)

Inter varias tribulationum angustias non nos pi- B
guit, cogente charitate Christi, hæc qualiacunque
sunt, ad Sanctitatem vestram verba dirigere, insi-
nuantes accepisse nos litteras tuas, et de vestræ
ospitatus bono gavisos. Sed in id non minime con-
tristati sumus, quod litteras cujusdam, quas ad nos
direxistis, sicut tuæ indicant litteræ, suscepis, et
de tribunali populis eas feceris ammittari. Ego enim
mox a te transmissas accepi, in præsentia ipsius
perlatoris exordium litterarum ipsarum legens; et
non patienter ferens, nec dignum ducens nœnias
ipsas perlegere, statim scidi, et eas in terram pro-
jeci, admirans quod his credulus fueris, et post pro-
phetarum vaticinia, et Christi Evangelia, apostolo-
rumque ejus Epistolas, nescio cujus hominis litteras
sub nomine Christi factas, ejus esse credideris; ubi C
nec sermo elegans, nec doctrina sana poterit re-
periri.

In principio ipsius epistolæ legimus ut dies Domi-
nicus colatur. Quis enim Christianus, non propter
ipsum diem, sed propter resurrectionem Domini
nostri Jesu Christi, eo quod in ipso a mortuis resur-
rexit, reverendissimum non habeat? Sed, quantum
sentio, ideo novus iste prædicator hoc dicit, ut nos
judicare compellat, ut nullus sibi in eodem die
necessaria victus præparet, aut viam ambulet. Sed
hoc quam pessimum sit, Sanctitas tua perpendat.
Utinam populus Christianus et die ipso ecclesiam non
frequenter, aliquid operis faceret, et non saltaret.
Meliusque erat viro hortum facere, iter agere, mu-
lieri cotum tenere, et nou, ut dicitur, ballare, sal-
tare, et membra a Deo bene condita saltando male

torquere, et ad excitandam libidinem nugatoribus
cantionibus proclamare.

Absit ergo a Sanctitate tua hoc credere, ut epistola
nunc nobis mittantur a Christo. Sufficiat enim quod
locutus est in prophetis per se ipsum, et per suos
apostolos. Nam et his non litteras trans mittebat e
cælo, sed Spiritu sancto eorum corda replebat. Ex-
ceptis enim decem præceptis, quæ in tabulis lapideis
mirabiliter data sunt, ad nullum prophetarum aut
apostolorum Epistolæ missæ sunt de cælo. Non igitur
credas quæ nunquam facta leguntur: quæ etsi
facta essent, post prædicationem Evangelii jam nec-
cessaria non sunt. Et si forte ipsum nomen novum te
delectavit, quia ipsa epistola, sicut simulator scrip-
psit, de cælo descendit super altare Christi in me-
moria sancti Petri apostoli, scito diaboli esse figmen-
tum, et omnem scripturam divīnam, epistolam, aut
epistolas esse cœlestes, et ad nos de cælo fuisse
transmissas.

Emendet ergo quod temere credidit Sanctitas tua,
et in præsentia populi ipsam epistolam, si est penes
te, rescinde: et hoc te poeniteat quod de tribunali
eam feceris recitari, beati apostoli sequens doctri-
nam, quod inter cætera ad Galatas scripsit: *Si quis
evangelizaverit vobis præter id quod accepistis, an-
thema sit.* Sed et illud Evangelium omnis lex et pro-
phetæ usque ad Joannem prophetaverunt. Deinceps
si qua nova vel inusitata divulgata fuerint, omnino
abjicienda et detestanda Sanctitas tua noverit. Ora
pro nobis, domine sancte et in Christo charissime
D frater.

ANNO DOMINI DLXXXVI.

SANCTUS VERANUS.

OBSERVATIO SIRMONTI IN SEQUENS FRAGMENTUM.

Satis apparet hanc sententiam in synodo aliqua dictam a Verano episcopo. Sed cujus sedis fuerit episcopus, Codex
sancti Germaini, unde excerpta est, non exprimit. Cum hoc loco intexeretur, veniebat in mentem Veranus Cabellicen-
sis episcopus, qui proximo synodo Matiscoensi subscribit. Nunc vero aptius tribui posse videtur Verano Lugdu-
nensi, ad quem exstant Hilari papæ epistolæ, ab eoque tum dicta, cum in synodo provinciales suos affaretur.